

स्थानीय तह शिक्षा क्षेत्रको पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना

२०७८

देवताल गाउँपालिका

बारा

मिति: २०७८ चैत्र

सुदूर पश्चिम प्रदेश
बाँसगढीमोड, बारा

विषयसूची

१. पृष्ठभूमी
२. शैक्षिक अवस्था
३. विपदको अवस्था (कोरोनाको महामारी, बाढी पहिरो, हावाहुरी, चटयाड, भुकम्प, शितलहर) विश्लेषण
४. पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्य
५. योजनाको कार्यनीती
६. विस्तृत क्रियाकलाप
७. सम्भावित चुनौति र समाधानका उपाय
८. समन्वय र सहकार्य
९. अनुगमनप्रक्रिया
१०. पुनरावलोकन
११. स्रोत नक्सांकन
१२. स्थानीय तह शिक्षा क्लस्टरको विवरण :

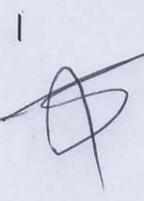

राजन कुमार
अध्यक्ष

१. पृष्ठभूमी

नेपालको संविधान, २०७२ ले संघीय गणतन्त्र अन्तर्गत राज्य व्यवस्था संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकारको परिकल्पना अनुरूप क्रियाशील रहेका छन्। उक्त संविधानले समतामूलक, समावेशी र समाजवाद उन्मुख राष्ट्र निर्माण गर्ने मुख्य ध्येय राखे अनुरूप शिक्षा सम्बन्धी हक तथा प्राथमिकताहरू स्थापित गरेको छ। उक्त संवैधानिक शिक्षा सम्बन्धी हक तथा प्राथमिकतालाई कार्यान्वयन गर्न निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा ऐन २०७५, निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा नियमावली २०७७ र बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ ले शिक्षा सम्बन्धी हकहरूलाई प्रत्याभूत गरेको छ। राष्ट्रिय शिक्षा नीति २०७६ ले संवैधानिक मान्यतामा आधारित रही शिक्षा क्षेत्रमा सुधार तथा परिवर्तनका निम्ति नीतिगत व्यवस्था गरेको छ।

नेपालको शिक्षा क्षेत्रमा राणाकालको उत्तरार्धदेखि प्रयास हुँदै आएको पाइएता पनि व्यवस्थित रूपमा नेपाल राष्ट्रिय शिक्षा योजना आयोगको प्रतिवेदन २०११ ले गरेको देखिन्छ। यसै गरी सर्वाङ्गीण राष्ट्रिय शिक्षा योजना २०१८, राष्ट्रिय शिक्षा पद्धति योजना (२०२८-२०३२), राष्ट्रिय शिक्षा आयोग २०४९, उच्च स्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग २०५५, उच्च स्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा कार्यदल २०५८, उच्च स्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग २०७६ जस्ता आयोगका प्रतिवेदनहरू तयार गरी कार्यान्वयन भइसकेका र हुने क्रममा छन्। यसका अलवा शिक्षा क्षेत्रमा विभिन्न योजना, परियोजना र कार्यक्रम लागू भएका छन्। जस अन्तरगत रेडियो शिक्षा शिक्षक तालिम परियोजना २०३५, निरीक्षण एकाइ परियोजना २०३७, सेती परियोजना २०३८, विज्ञान शिक्षा परियोजना २०३८, प्राथमिक शिक्षा परियोजना (पहिलो २०४९ दोश्रो २०५६), प्राथमिक शिक्षा परियोजना २०४९, माध्यमिक शिक्षा विकास परियोजना २०५०, शिक्षाका लागि खाद्य कार्यक्रम २०५२, शिक्षक शिक्षा आयोजना (२०५९-२०६५), माध्यमिक शिक्षा सहयोग कार्यक्रम सन् (२००३-२००८), सामुदायिक विद्यालय सहयोग कार्यक्रम (२०५९-२०६६), व्यावसायिक शिक्षा तथा तालिम अभिवृद्धि परियोजना (२०६८-२०७२) का साथै सबैका लागि शिक्षा कार्यक्रम (सन् २००१-२०१५), सहश्राब्दी विकास लक्ष्य (२०००-२०१५), दीगो विकासका लागि शिक्षा कार्यक्रम (२०१५-२०३०) मा उल्लिखित उद्देश्य एवम् सूचकहरूलाई परिपूर्ति गर्नका लागि विद्यालय क्षेत्र सुधार योजना (सन् २००९-२०१५), विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (२०१६-२०२२ कार्यान्वयन भइरहेका छन्। हाल पालिकाले विद्यालयमा अइपर्ने विभिन्न प्रकारका जोखिमबाट विद्यार्थीको पठनपाठन र सिकाइलाई निरन्तरता दिनकालागि विभिन्न निकायहरूको सहकार्य र सहयोगमा यो शिक्षा प्रतिकार्य योजना पनि तयार गरेको छ।

L-2000-6
गणेश कुमार
अध्यक्ष

१.२ गाउँपालिकाको संक्षिप्त परिचय

देवताल गाउँपालिका नेपालको साविकको मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्र, नारायणी अञ्चल अन्तरगत पर्ने बारा जिल्लामा पर्दछ। मधेश प्रदेशमा अवस्थित यस पालिका, साविकको पिप्राढी, बडकी फुलवरिया, दक्षिण झिटकैया, रौवाही, पिपरपाती जब्दी गाविसको सम्पूर्ण वडाहरु मिलाई यस पालिकाको पुनरसंरचना गरिएको छ। यस पालिकाको पूर्वमा सुवर्ण गाउँपालिका, पश्चिम र उत्तरमा कलैया उप-महानगरपालिका, र दक्षिणमा भारतको सिमाना रहेको छ।

कुल क्षेत्रफल २३.३१ वर्ग किलोमिटर रहेको यस गाउँपालिकामा सदरमुकाम सम्म जोड्ने सडक तथा ग्रेभल सडकबाट कलैया हुदै महागड पत्रहटि हुदै प्रवेश गर्न सकिन्छ। यस पालिकामा ७ वटा वडा कार्यालयहरु स्थापना भएका छन्। वडा नं.१ को वडा कार्यालय बडकी फुलवरिया, वडा नं.२ को वडा कार्यालय बडकी फुलवरिया, वडा नं.३ को कटहरिया र ४ को वडा कार्यालय पिप्राढी, वडा नं.५ को पिप्राढी, ६ को वडा कार्यालय रौवाही वडा नं. ७ को पिपरपाती जब्दी, वर्डामा अवस्थित छन्। यस नगर क्षेत्रमा इलाका प्रहरी कार्यालय, शशस्त्र प्रहरी कार्यालय, पशुसेवा केन्द्र, प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र, नगरपालिका कार्यालय र उच्च माध्यमिक तह सम्म पढाइ हुने १३ वटा सरकारी विद्यालयहरु रहेका छन्। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को अनुसार २३२२३ जनसंख्याको यहा बसोबास रहेको छ। यस नगरपालिकामा मुख्य रुपमा थारु समुदायको बसोबास रहेको छ भने अन्य सम्पूर्ण समुदायको मिश्रित रुपमा बसोबास रहेको छ।

१.३ देवताल गाउँपालिकाको शैक्षिक अवस्था

नेपालमा विद्यालय क्षेत्र अन्तरगत एकवर्षे प्रारम्भिक बालविकास शिक्षामा ४ वर्ष उमेरका बालबालिका सहभागी हुन्छन्। ५-१२ वर्ष उमेर समूहका लागि ८ वर्षको निःशुल्क र अनिवार्य आधारभूत शिक्षा र १३-१६ वर्ष उमेर समूहका लागि ४ वर्षको निःशुल्क माध्यमिक शिक्षा दिने दायित्व नेपाल सरकारको रहेको छ। नेपालको संविधान २०७२ ले माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाको अधिकार स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको छ। यसले स्थानीय तहलाई जिम्मेवार बनाएको संवैधानिक व्यवस्था छ। नेपालमा निजी स्तरबाट सञ्चालन भएका सशुल्क र सरकारी लगानीमा सञ्चालनभएका

देवताल गाउँपालिका
अध्यक्ष

निःशुल्क गरी दुई प्रकारका शिक्षा प्रणाली सञ्चालनमा आएका छन् । यसै गरी कोल्हवी नगरपालिकाभित्र पनि यी दुवै प्रकृतिका शैक्षिक पद्धती सञ्चालनमा आएका छन्। यस खण्डमा देवताल गाउँपालिकाको संक्षिप्त शैक्षिक अवस्था अन्तर्गत नीतिगत व्यवस्था, उल्लेख्य उपलब्धि तथा अन्तर, विद्यालय क्षेत्र विकास योजनाको कार्यान्वयन र दीगो विकासका लक्ष्यहरूको सन्दर्भ चर्चा गरीएको छ।

१.३.१ नीतिगत प्रवन्ध

नेपालको संविधान, २०७२ को भाग ३, धारा ३१ मा शिक्षासम्बन्धी हकको व्यवस्था गरिएको छ। उक्त संविधानमा आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक, आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क, माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क, आर्थिक रूपले विपन्न र अपाङ्गता भएकालाई कानून बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक तथा आधारभूत तहसम्म मातृभाषामा शिक्षा पाउने मौलिक हकको संवैधानिक व्यवस्था गरिएको छ। त्यसै गरी आधारभूत शिक्षालाई सर्वव्यापी, जीवनोपयोगी, प्रतिस्पर्धी एवम् गुणस्तरयुक्त बनाउन अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षासम्बन्धी ऐन, २०७५ र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षासम्बन्धी नियमावली, २०७७ ले प्रत्येक नागरिकको शिक्षा प्राप्त गर्ने अधिकारलाई सुनिश्चित गरेको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तहलाई शिक्षा सम्बन्धी २३ वटा अधिकार/कार्यहरू प्रदान गरे अनुरूप यस पालिकाले शैक्षिक गुणस्तर घोषणा पत्र २०७६, शिक्षक दरबन्दी मिलान कार्यविधि २०७६, दिवा खाजा कार्यविधि, २०७६, देवताल गाउँपालिका विद्यालय शिक्षा सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमनका सम्बन्धमा बनेको कार्यविधि— २०७७, शिक्षा ऐन २०७७, शिक्षा प्रतिकार्य योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन लगायत यहाँको समग्र शैक्षिक गुणस्तरलाई वृद्धि गर्न शैक्षिक अन्तरक्रिया, पेशागत क्षमता विकास, शैक्षिक गुणस्तर सुधार लगायतका योजना तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको छ।

रमण कुमार शिवा
अध्यक्ष

१.३.२ बिद्यालयको वर्तमान अवस्था

तहगत/कक्षागत विद्यालय	सामुदायिक	संस्थागत	जम्मा	कैफियत
आधारभूत तह				
कक्षा (१-६)	१	०		
कक्षा (१-७)	१	०	०	
कक्षा (०-५)	७	०		
कक्षा (१-५)	१	०	०	
कक्षा (०-३)				
बालविकास केन्द्र	०	०	०	
जम्मा				
माध्यमिक तह				
कक्षा (१-१०)	१	०	०	
कक्षा (०-१०)	२	०	०	
जम्मा				
कुल जम्मा	१३			

(Handwritten signature and stamp)
 २०७३-७४
 शिक्षण विभाग
 अध्ययन

२. शैक्षिक विवरण

२.१ बालबालिका विवरण

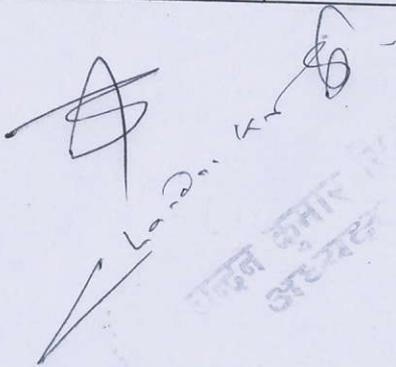
बालविकास			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०		
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२५१	२२२	४७३	१७४१	१३३०	३०७१	४८४	४०४	८८८	१३२	१७२	३०४

२.२ अपाङ्गता भएका बालबालिकाको विवरण

बालविकास			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०		
छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०

२.३ शिक्षक विवरण

बालविकास			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०		
महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
११	-	११	१६	४९	६५	२	१३	१५	०	२	२

 राजेन्द्र कुमार
 उप-निर्देशक

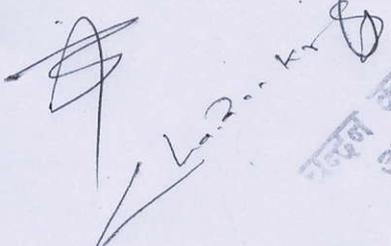
३. विपदको अवस्था (महामारी (कोरोना, बाढी पहिरो, हावाहुरी, चट्याड, भुकम्प, शितलहर) विश्लेषण

विपदको परिभाषा: सामान्य अवस्थामा भएको मानविय जिवनलाई आकस्मिक कुनै घटना घटी जनजीवन असामान्य अवस्थामा आउँछ भने त्यसलाई विपद् वा प्रकोप भनिन्छ ।

प्रकोपका विशेषताहरु:-

१. साधारण जिवनलाई भङ्ग गर्नु ।
२. मानविय असर ।
३. सामाजिक संरचनामा असर ।
४. वातावरणीय क्षति ।
५. समाजको आवश्यकता

- बाढीरपहिरो
- भूकम्प
- ज्वालामुखी
- खडेरी
- हुरीबतास
- आगलागी
- चट्याड
- अतिवृष्टि, अनावृष्टि
- शितलहर
- आम हडताल, हुलदंगा

राजेंद्र कुमार
अध्यक्ष

- आतंकवाद
- सामाजिक द्वन्द्वरयुद्ध
- विष्फोटन
- आगजनी
- सडक दुर्घटन र हवाई दुर्घटना
- आणविक एवं औद्योगिक दुर्घटना
- महामारी
- जलवायु परिवर्तन

जोखिमका तत्वहरू:

मानिस, समुदाय, भवनहरू, खेति, संरचनाहरू वा सामाजिक संरचनाका अंगहरू जो पहिचान गरीएका प्रकोपहरू बाट प्रभावित हुन सक्दछन वा तिनीहरूलाई विपद्दे प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष असर गर्न सक्दछ ।

पालिकाबाट महामारीबाट हुने प्रभाव कम पार्न गरेका प्रयासहरू

- आधुनिक उद्धार उपकरणहरूको व्यवस्थापन ।
- विद्यालय क्लब तथा समुदायसंग आवश्यक समन्वय गरी विपद् जोखिम न्यूनिकरण जनचेतना अभियान कार्यक्रम संचालन ।
- विपद् व्यवस्थापन कार्यमा क्रियाशिल विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूसंग समन्वय तथा सहकार्य गरिएको।
- नगरस्तरीय विपद् ब्यबस्थापन शाखा र समिति गठन गरी विभिन्न सहयोग भएको ।

नेपाल सरकार
संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपाल

- बिद्यालयमा विपद ब्यबस्थापनको लागि फोकल शिक्षक तोकिएको ।
- कोरोना महामारीबाट बच्ने उपायबारे अवगतका लागि प्रचार,प्रसार,अभिमुखीकरण,र बिद्यालयहरू बन्द भएका ।
- संक्रमितलाई उचितब्यबस्थापन सहितको क्वारेन्टिनको ब्यबस्था ।
- बिद्यालयहरूमा नेट जडान गरी अनलाइन शिक्षाको तयारी भएको ।

उद्देश्य:

बालबालिकालाई कोभिड-१९को संक्रमण र जोखिमबाट जोगाई उनीहरूको सिकाइमा निरन्तरताको लागि मार्गदर्शन प्रदान गर्नकालागि तयार पारिएको यस शिक्षा प्रतिकार्य योजनाका अन्य उद्देश्यहरू निम्नलिखित छन्।

क. कोभिड १९ को संक्रमणका बेलामा पनि बालबालिकाको सिकाइलाई निरन्तरता दिनु।

ख.कोभिड -१९ को संक्रमणबाट बालबालिकालाई बचाउनु ।

ग. बालबालिकाको सिकाइका लागि अभिभावकलाई सक्रिय बनाउनु ।

घ.सिकाइकालागि शिक्षाका बैकल्पिक माध्यमको प्रयोगमा जोड दिनु ।

ङ.बिद्यर्थी,शिक्षक र अभिभावकलाई मनोसामाजिक परामर्श र सहयोग प्रदान गर्नु ।

च.बालबालिकाको सिकाइ निरन्तरताको लागि सबै सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्नु ।

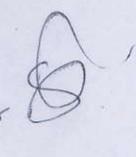
६.योजनाका कार्यनीति

- यस शिक्षा प्रतिकार्य योजनाको उद्देश्यशरू पूरा गर्न निम्नबमोजिमका कार्यनीति रहेका छन् ।
- बालबालिकाको सिकाइ निरन्तरताका लागि टेलिसिकाइमा जोड दिइने छ ।

राजेश कुमार सिंह
सचिव

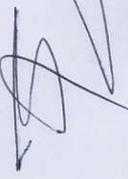
- सबै बिद्यलयमा स्वास्थ्य तथा सरसफाइका सामाग्रीको ब्यबस्थापन गरिने छ ।
- निश्चित समयाबबिधको अन्तरमा बिध्यर्थी तथा शिक्षकको स्वास्थ्य जाँचको ब्यबस्था मिलाइने छ ।
- अभिभावक समुह गठन गरी अभिभावक शिक्षा संचालन गरिने छ ।
- सिकाइकालागि मोवाइल,टेलिभिजन,टेलिफोन,सियुजी सिम जस्ता अधुनिक प्रविधिको प्रयोगमा जोड दिइनेछ ।
- बिद्यर्थी,शिक्षक र अभिभावकलाइ मनोसामाजिक परामर्श सहयोग वस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- बालबालिकाको सिकाइ निरन्तरताको लागि सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।
- हाल प्रत्यक्ष र नियमित रूपमा सञ्चालन भइरहेका बिद्यालयहरू कोभिड-१९ का कारण बन्द भएमा निम्नानुसारका कार्यक्रम सञ्चालन गररिने छ ।

L. D. K. S.

राजेश कुमार
अध्यक्ष

७ विस्तृत क्रियाकलाप विवरण

क्र.स	क्रियाकलाप	प्रक्रिया (कसरी)	समय (कहिले)	जिम्मेवारी	स्रोत साधन			मापन सूचकहरु
					पलिका	प्रदेश	संघ	
१.	पूर्ण निषेधाज्ञाभाएको अवस्था							
क	टोल सिकाइ कार्यक्रम	शिक्षकमार्फत वा टोल सिकाइ संयोजक बनाइ विद्यार्थीको टोलमा अस्थाइ सिकाइ केन्द्र स्थापना गरी स्वास्थ्य सम्बन्धि मापदण्ड अपनाइ सिकाइ सहजीकरण गर्ने ।		निरन्तर	शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका	निशुल्क		
	गृह विद्यालय सञ्चालन	प्रत्यक विद्यार्थीको घरमा माथिल्लो कक्षामा पढ्ने अभिभावकलाई अभिमुखीकरण गर्ने र गृह विद्यालय शिक्षासञ्चालन गर्ने, शिक्षकले सहयोग र अनुगमन गर्ने ।		निषेधाज्ञा अवधिभर	शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका	निशुल्क		
	स्वअध्ययन सामग्री वितरण गर्ने	नेपाल सरकार र शिक्षा समुहबाट प्रकाशित अभिभावकको सहयोगमा बालबालिकालाई घरमा गर्न सकिने स्वअध्ययन						

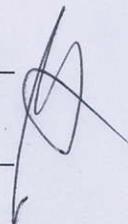

		छपाइ सामाग्री छपाइ गरी वितरण गर्ने र बेलाबेलामा अनुगमन गर्ने	छपाइ गरी र बेलाबेलामा अनुगमन गर्ने	कार्यालय र नगरपालिका				
शिक्षकबाट घरदैलो शिक्षा कार्यक्रम	शिक्षकबाट बालबालिकालाई घर मै गर्न सकिने परियोजना कार्य दिइ हसाको एक पटक शिक्षक घर मै पुगेर जाँच गर्ने र थप सल्लाह सुझाव दिने ।	शिक्षकबाट बालबालिकालाई घर मै गर्न सकिने परियोजना कार्य दिइ हसाको एक पटक शिक्षक घर मै पुगेर जाँच गर्ने र थप सल्लाह सुझाव दिने ।	हसाको एकपटक	शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका				
रेडियो शिक्षा कार्यक्रम	विभिन्न स्थानीय रेडियो, टेलिभिजनमा पहुँच भएका बालबालिकालाई रेडियो, टिभिबाट प्रसारण हुने शैषिक कार्यक्रमको समय तालिका दिइ सुन्न रहेर्न प्रेरित गर्ने र अभिभावक सोधपुछ र अनुगमन र सहयोग गर्ने	विभिन्न स्थानीय रेडियो, टेलिभिजनमा पहुँच भएका बालबालिकालाई रेडियो, टिभिबाट प्रसारण हुने शैषिक कार्यक्रमको समय तालिका दिइ सुन्न रहेर्न प्रेरित गर्ने र अभिभावक सोधपुछ र अनुगमन र सहयोग गर्ने	निरन्तर	शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका				
सियुजी विस्तार कार्यक्रम	सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ४ देखि १२ सम्म पढ्ने विद्यार्थी संख्या एकिन गरी प्रति विद्यार्थी रू १२५ का दरले ३ महिनाको लागि विद्यालयलाई अनुदान दिने र विद्यालय तहमा संचार सवलीकरण कार्यविधि-२०७७को विधि र प्रक्रिया बमोजिम शिक्षक र विद्यार्थीलाई सियुजी सेवामा	सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ४ देखि १२ सम्म पढ्ने विद्यार्थी संख्या एकिन गरी प्रति विद्यार्थी रू १२५ का दरले ३ महिनाको लागि विद्यालयलाई अनुदान दिने र विद्यालय तहमा संचार सवलीकरण कार्यविधि-२०७७को विधि र प्रक्रिया बमोजिम शिक्षक र विद्यार्थीलाई सियुजी सेवामा		शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका				

Handwritten signature and date: 2077

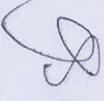

		सिकाउने गरी सिकाइ कुनाको ब्यवस्थापन गर्न लगाउने ।							
	मनोसामाजिक परामर्श र सहयोग	प्रत्येक विद्यालयमा २ जना फोकल शिक्षक तोकौ मनोपरमर्श सहयोग सम्बन्धि तालिम दिएर अरू शिक्षक र विद्यार्थीलाई अवश्यक परेको बेलामा मनो सामाजिक परमर्श सहयोग उपलब्ध गराउने ।		शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअ सं, वडा कार्यालय र नगरपालिका					
२.	आंशिक निषेधाज्ञाभएको अवस्था								
	गरिब विपन्न र लक्षित वर्ग पहिचान र शैक्षिक सामग्री वितरण	विद्याल शिक्षाबाट बञ्चित भएका बालबालिकाहरूको पहिचान गरी विद्यालय शिक्षामा ल्याउन अवश्यक शैक्षिक सामग्री वितरण गर्ने ।		शिक्षक, प्रअ, बिब्यस, शिअसं, वडा कार्यालय र नगरपालिका					
	स्वअध्ययन सामग्री छपाइ र वितरण	नेपाल सरकार र शिक्षा समुहबाट प्रकाशित अभिभावकको सहयोगमा बालबालिकालाई घरमा गर्न सकिने स्वअध्ययन छपाइ सामग्री छपाइ गरी वितरण गर्ने र बेलाबेलामा अनुगामन	एक पटक	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस, वडा कार्यालय, नगरपालिका					

 ५-१-२०२०

गणेश शिवालय
 काठमाडौं

	अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम	विद्यालयका प्रत्येक शिक्षकलाई अभिभावक कार्यक्रमकालागि क्षमता अभिवृद्धि गराइ रेडियोबाट प्रशारण हुने अभिभावक शिक्षा, सिक्दै सकाउँदै जस्ता कार्यक्रमको प्रशारण तालिका उपलब्ध गराउने र अनुगमन गर्ने ।	कक्षा शिक्षा	एक पटक	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, विब्यस, वडा कार्यालय, नगरपालिका का				
	मनोसामाजिक परामर्श सहयोग	प्रत्येक विद्यालयमा २ जना फोकल शिक्षक तोकि मनोपरमर्श सहयोग सम्बन्धि तालिम दिएर अरू शिक्षक र विद्यार्थीलाई आवश्यक परेको बेलामा मनो सामाजिक परमर्श सहयोग उपलब्ध गराउने	२ पटक	विद्यार्थीलाइ आवश्यकता अनुरार	नगरपालिका, अन्य सरकारी तथा नौर सरकारी संस्था				
३.	विद्यालय संचालनभएको अवस्थामा टोल सिकाइ कार्यक्रम	शिक्षकमार्फत वा टोल सिकाइ संयोजक बनाइ विद्यार्थीको टोलमा अस्थाइ सिकाइ केन्द्र स्थापना गरी स्वास्थ्य सम्बन्धि मापदण्ड अपनाइ सिकाइ सहजीकरण गर्ने	लकडाउन अवधिभर	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, विब्यस, वडा कार्यालय, नगरपालिका					

 L...

 नवलपरासी
 अर्थशास्त्र

रेडियो, टेलिभिजन शिक्षा कार्यक्रम	शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रबाट तयार भएका प्रसारण हुने शैक्षिक सामग्रीको समय तालिका विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराइ शिक्षकबाट अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने ।	तालिका बमोजिम	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस , वडा कार्यालय, नगरपालिका			
अनलाइन , भर्चुअलकक्षा सञ्चालन	बिद्युतको पहुँचमा भएका सबै सामुदायिक आधारभुत र माध्यमिक विद्यालयहरूलाई रू १२००० का दरले अनुदान दिने र सो रकमबाट सबै विद्यालयले इन्टरनेट जडान गरी सुचना प्रविधिमा आधारित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप संचालन गर्ने ।	वर्षमा एक पटक	नेपाल सरकार, संघीय प्रदेस र स्थानीय तह			
सहयोगमा	प्रत्येक विद्यालयमा नगर, वडा सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाको सहयोगमा विपद ब्यवस्थापन सम्बन्धि अकस्मिक कोष निर्माण र परिचालन		शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस , वडा कार्यालय, नगरपालिका			

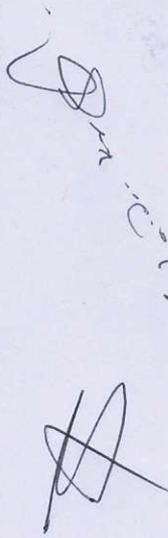

 लक्ष्मण सुनार
 अध्यक्ष

कोभिड-१९ सम्बन्धि सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन	विभिन्न निकायको सहोगमा कोभिड १९ सम्बन्धि प्रचार प्रसार र सचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	अवश्यकता अनुसार	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस , वडा कार्यालय, नगरपालिका
४. विपदपूर्व अवस्था	समिति गठन	प्रत्येक वडा, नगर र बिद्यालयमा विपद ब्यबस्थापन समिति गठन गरी, फोकल शिक्षक तोक्ने,	शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस , वडा कार्यालय, नगरपालिका
अभिमुखीकरण ; पूर्वानुमान संयन्त्रको विकास	विपद ब्यबस्थापन समिति र फोकल शिक्षकलाई अवश्यक अभिमुखीकरण , क्षमता विकास हुने खालका कार्यक्रम अयोजना गर्ने ।		शिक्षक, प्रअ, शिअसं, बिब्यस , वडा कार्यालय, नगरपालिका
	स्वास्थ्य, सरसफाइका सामग्रीको ब्यबस्थापन		
	विपद अनुसारका अवश्यक वस्तुको पहिचान गरी अस्पताल, स्वास्थ्य कर्मी सामग्री, बेड संख्यमा बृद्धि		नेपाल सरकार , सहयोगी संघसंस्था

Handwritten signature and official stamp of the Government of Nepal, including the text 'नेपाल सरकार' (Government of Nepal).

५.	विपदको समय	सुरक्षित स्थलको खोजी	कोरोना भाइरस जस्ता महामारी रोग फैलिएमा संक्रमणको अवस्था अनुसार सम्बन्धित स्थान, संक्रमणको दर अनुसार लकडाउन गर्ने	विपदको अवधिमा	जिल्ला कार्यालय, नगर, वडा प्रशासन			
६.	विपदपश्चातको अवस्था	महामारीको अवस्था सम्बन्धित तोकिएको लकडाउन घोषणा	राहत तथा उदारका कार्यक्रम	माहामारीको प्रभावमा क्षेत्र, स्थान र ब्यक्ति गरी तुरुन्तै उदार परिचालन गरी राहत गर्ने ।	निरन्तर	वडा कार्यालय, नगरपालिका, प्रदेश, संघी सरकार, सरकारी तथ गैर सरकारी संघ संस्था		

 जम्मा रकम रु ३१११११.००

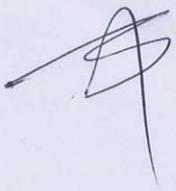
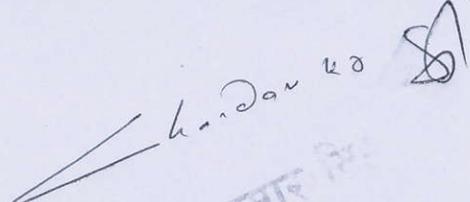

८. सम्भावित चुनौति र समाधानका उपाय

सम्भावित चुनौति	समाधानका उपाय
बन्दाबन्दीको अवस्थामा बालबालिकाको सिकाइमा निरन्तरता दिन	बिद्यालय संचालन मार्गदर्शन २०७७ बमोजिम, वैकल्पिक सिकाइ प्रक्रिया अपनाउने ।
वैकल्पिक सिकाइका विधि र प्रक्रिया अपनाउन ।	सबै बिद्यालयमा अनलाइन कक्षा र सूचना प्रविधिमा आधारित सिकाइका लागि आवश्यक पूर्वाधार र जनशक्तिको विकास र ब्यवस्थापन गर्ने
साधन र स्रोतलगायत अर्थिक पक्षको ब्यवस्थापन गर्न ।	सबै सरोकारवालाहरूसँग समन्वय र सहकार्यमा अभिवृद्धि गर्ने ।
विपद तथा माहामारीको पूर्वानुमान गर्ने संयन्त्रको विकास गर्न ।	
शिक्षामा लगानी गर्ने मानसिकताको विकास गर्न	शिक्षा विकासको पुर्वाधारको पनि पुर्वाधार हो भनी सबै तहका सरकारमा शिक्षामा बजेट बढाउन उत्प्रेरित गर्ने ।

९. समन्वय र सहकार्य

माथि उल्लेखित कार्य सम्पन्न गर्नका लागि बिषेश गरी नीति तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने काम संघीय तहको हुन्छ भने शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रले यसको कार्यावयन गराउने बजेट निर्धारण गरी सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहमा यसको कार्यन्वयन गर्ने मुख्य दायित्व रहेको हुन्छ । यसै गरी स्थानीय निकाय र सम्बन्धित प्रदेशलाई समन्वय गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने निकाय शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई हो जसले संघीय तहसम्म स्थानीय तहको हरेक गतिविधिबारे जानकारी दिने गर्दछ । यसै गरी शिक्षा क्षेत्रमा नेपालमा काम गर्दै आइरहेका संघ संस्थाहरुमा युनिसेफ, लाइफ नेपाल लगायतका संस्थाले सहयोग पुर्याइरहेको हुनाले यिनै संघसंस्थासँग आगामी दिनमा सहकार्य र समन्वयको अपेक्षा गरिएको छ ।

मन्जु कुमारी सि
अध्यक्ष

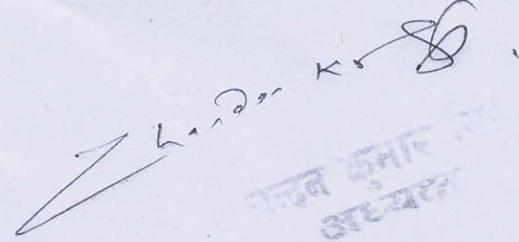

माथिका कार्यहरूको कार्यान्वयनका लागि तपसिल बमोजिमका निकायहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ ।

- विद्यालय
- विद्यालय ब्यबस्थापन समिति
- शिक्षक अभिभावक संघ
- गाउँ शिक्षा समिति
- वडा कार्यालय
- स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकार
- सरकारी तथा गैर सरकारी निकायहरू
- पेसागत संघ संगठन, महासंघ
- शिक्षा पत्रकार समुह

१०. अनुगमन प्रक्रिया

माथिका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयदेखि माथिल्ला सबै शिक्षा सरोकारवाला निकायसँग अनुगमन संयन्त्रको विकास गरिने छ । अनुगमनको योजना निर्माण अनुगमनका पक्ष, भौतिक, शैक्षिक ब्यबस्थापकीय, राष्ट्रिय प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम जस्ता विभिन्न पक्षको नगरस्तरीय अनुगमन समिति गठन गरी परिचालन गरिनेछ । अनुगमनको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयारी र सम्प्रेषण गरिने छ । अनुगमन कार्यलाई विद्यालयहरूको सिकाइस्तर वृद्धिसँग जोड दिइने छ । विद्यालयहरूमा अनिवार्यरूपमा ब्यबस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, सामाजिक परीक्षण समिति गठन गराइ ब्यबस्थापकीय पक्ष र सिकाइ गुणस्तर सुधारको महत्वपूर्ण संयन्त्रको रूपमा विकास गरिने छ ।

रज्जु कुमार तिम
अध्यक्ष

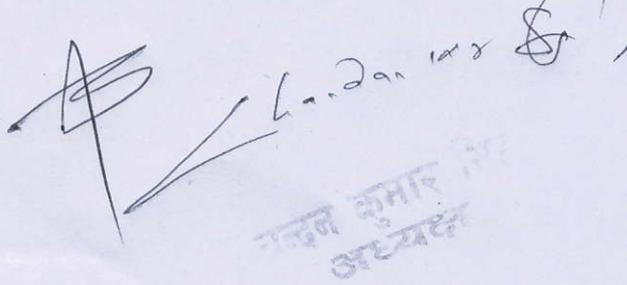
११. पुनरावलोकन

शिक्षा प्रतिकार्य योजना तयारीपश्चात देहायबमोजिमको अपेक्षा गरिएको छ ।

- शिक्षाको प्रतिकार्य योजना तयारी भएको हुने ।
- शिक्षाको वर्तमान अवस्थाको विष्लेषण भएको हुने ।
- प्रतिकार्य योजनाले राखेको सबै उद्देश्य विस्तारै पूरा भएको हुने ।
- कोभिड १९ लगायत हरेक विपदको समयमा सिकाइले निरन्तरता पाएको हुने ।
- विपद ब्यबस्थापनको पूर्व तयारी, विपदको समयमा गर्नु पर्ने कार्य र विपदपश्चात गर्नु पर्ने कार्यबारे सम्बन्धित सरोकारवाला पक्षहरू सुशुचित भएका हुने ।
- विद्यालयमा मनोसामाजिक परामर्शकर्ता, विपद फोकल शिक्षक लगायत शिक्षक, विद्यार्थी सबैले सहयोग प्राप्त भएको हुने ।
- शिक्षामा सबै सरोकारवाला पक्षहरूमा अवश्यक सहयोग र समन्वयको विकास भएको हुनेछ ।

१२. स्रोत नक्सांकन

यस प्रतिकार्य योजनाको कार्यान्वयनको लागि सबै सामुदायिक विद्यालयमा इन्टरनेट जडान, सुरक्षा र स्वास्थ्य सरसफाइ सामग्री खरिद र स्वअध्ययन छपाइ कक्षा ४-५ सामग्री संघीय सरकारबाट प्राप्त भएको छ । स्वअध्ययन सामग्री बालबिकासदेखि कक्षा ३ सम्म युनिसेफ नेपालको सहयोगमा सबै विद्यालयमा वितरण भएको छ । मनोसामाजिक परमर्श सहयोगका लागि फोकल शिक्षकलाई अभिमुखीकरणमा टिपीअनेपाल, युनिसेफ नेपाल, लाइफ नेपाल जस्ता सरकारी तथा गैर सरकारी संघसंस्थाहरूले सहयोग गरिरहेका छन् ।

Nandan Kumar
अध्यक्ष

१३. स्थानीय तह शिक्षा क्लस्टरको विवरण :

गाउँ शिक्षा समिति

१. श्री चन्दन कुमार सिंह (गा.पा.अध्यक्ष)	संयोजक
२. श्री मिश्रीलाल सहनी (वडा अध्यक्ष, वार्ड न.४)	सदस्य
३. श्री लखिन्द्र प्रसाद यादव (वार्ड अध्यक्ष, वार्ड न.५)	सदस्य
४. श्री छठिया देबी नुनियार्इन (कार्यपालिका सदस्य)	सदस्य
५. श्री सिक्किन्द्र प्रसाद साह (प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत)	सदस्य
६. श्री गगनदेव प्र.सहनी (प्र.अ.)	सदस्य
७. श्री रीतिका दाहाल	सदस्य सचिव

चन्दन कुमार सिंह
अध्यक्ष